

Vereniging Hendrick de Keijser en de zorg voor Dordtse momumenten

Wat betekent dit gevelplaatje?

Dat is hetgeen wat ik mij een aantal jaren geleden afvroeg bij mijn eerste bezoek aan het historische pand Het Zeepaert in de Wijnstraat.

Het Zeepaert – Wijnstraat 113

Een onderdeel van mijn werkzaamheden voor Bureau Drechtsteden bestaat uit het organiseren van werkbezoeken en het reserveren van locaties voor bijzondere bijeenkomsten voor de Drechtsteden, het samenwerkingsverband van Dordrecht en de omliggende gemeenten.

Regelmatig worden deze bijeenkomsten gehouden in het historische pand Het Zeepaert.

Mijn nieuwsgierigheid werd gewekt en bij navraag bleek dat het pand eigendom is van Vereniging Hendrick de Keijzer, een vereniging die oude panden bezit en restaureert.

Dat was dat.

Maar in de loop van de tijd kwam ik meerdere van dit soort gevelbordjes tegen in Dordrecht en zag ze ook aan oude gevels in andere steden. Hierdoor en met name door de cursus Dordtologie en in het bijzonder het cursusonderdeel over Monumentzorg in Dordts perspectief, werd ik geprikkeld om meer over de Vereniging Hendrick de Keijser te willen weten.

Historie monumentenbeleid in een notendop

In de loop van de 19^e eeuw ontstond in ons land de bewustwording van het feit dat oudheidkundige gebouwen sterk verwaarloosd raakten. Dit had tot gevolg dat gegoede burgers zich gingen inzetten voor het behoud van deze gebouwen. Zij richtten daarvoor diverse landelijke verenigingen op. De basis voor het Dordtse monumentenbeleid en de historie van de stad werd eind 19^e eeuw gelegd door bankier en kunstverzamelaar mr. Simon van Gijn die samen met kunstschilder Bas Veth en stadsarchivaris mr.dr. Jacob Cornelis Overvoorde in 1892 de Vereniging Oud-Dordrecht oprichtten. Tot op de dag van vandaag een zeer actieve vereniging die zich inzet voor het behoud van monumenten en de cultuurhistorie van Dordrecht bij een breed publiek onder de aandacht brengt. Mr. Simon van Gijn liet zijn woning aan de Nieuwe Haven en zijn imposante kunstverzameling na aan de Vereniging Oud-Dordrecht; het huidige Museum Huis Van Gijn.

Museum Huis van Gijn - Nieuwe Haven 29

Mr. Simon van Gijn

In 1961 trad de Monumentenwet in werking en werd monumentenbeleid mede overheidsbeleid. In Dordrecht staan bijna 2000 monumenten en beeldbepalende panden en de historische binnenstad is een beschermd stadsgezicht. De afdeling Monumentenzorg van de gemeente Dordrecht is verantwoordelijk voor de instandhouding van monumenten, onder meer door adviezen te geven aan eigenaren van monumenten. Ook is er sinds 2003 het Gemeentelijk Restauratiefonds Dordrecht dat eigenaren van historische panden tegemoet komt in het onderhoud en de restauratiekosten van hun pand.

Stichting Historisch Platform Dordrecht

In Dordrecht zijn tal van verenigingen, stichtingen en particuliere initiatieven. In 2008 werd Stichting Historisch Platform Dordrecht opgericht en heeft als doel het bevorderen van de samenwerking tussen de verschillende historische verenigingen en erfgoedinstellingen in Dordrecht, en daardoor versterking van de erfgoedsector als geheel, maar ook van de afzonderlijke organisaties. Daarnaast wil de Stichting bijdragen aan de vermeerdering van de kennis over de historische binnenstad. De stichting organiseert onder meer ook de cursus Dordtologie!

Vereniging Hendrick de Keijser

Naast overheidsbeleid en lokale verenigingen zijn er nog steeds veel *landelijke* verenigingen actief die vanuit particulier initiatief zich inzetten voor de instandhouding van bijzondere oudheidkundige gebouwen. Eén daarvan is de Vereniging Hendrick de Keijser, gevestigd in Amsterdam.

Ook in Amsterdam was een aantal bemiddelde personen dat zich zorgen maakte over het verval en de sloop van historische gebouwen. Zij richtten in 1918 de Vereniging Hendrick de Keyser op, genoemd naar de 17e eeuwse Amsterdamse beeldhouwer en architect Hendrick de Keijser.

Hendrick de Keyser, door L. Levêque.

De vereniging zet zich in voor het behoud van monumentale en architectonische waardevolle panden in heel Nederland.

De directe aanleiding tot de oprichting van de vereniging waren de sloopplannen voor twee panden op de hoek Keizersgracht en Westermarkt.

Om panden van de ondergang te redden, werden ze opgekocht, gerestaureerd en verhuurd. In totaal bezit de vereniging inmiddels zo'n 390 panden in 94 plaatsen verspreid over het gehele land, waaronder 16 panden in Dordrecht. Gemiddeld worden vijf tot tien panden per jaar aangekocht. Het grootste deel van de panden staat in Amsterdam.

In de beginperiode maakten de inkomsten uit verhuur het onderhoud mogelijk. Deze praktische aanpak kenmerkt nog steeds de werkwijze van de vereniging, alhoewel heden ten dage de huurinkomsten bij lange na niet alle kosten dekken. De huidige inkomsten verwerft de vereniging met name uit legaten, cultuurfondsen en uit de opbrengsten van de BankGiro Loterij.

Audiotour Hoor Hendrick - www.hoorhendrick.nl.

Panden in Dordrecht van Vereniging Hendrick de Keijzer met het jaar van verwerving zijn:

- 1 Bolwerk 2 / Merwekade 102 2006 (schenking dhr M.C.M. Schless en dhr L.H.M. Stroekxs van den Broek)
- 2 Bolwerk 4 2007 (schenking dhr M.C.M. Schless en dhr L.H.M. Stroekxs van den Broek)
- 3 Engelenburgerbrug 1-3, vml. rondeel 1975 (schenking koopsom Prins Bernhard Cultuurfonds)
- 4 Grotekerksbuurt 50 1970 ((schenking koopsom Prins Bernhard Cultuurfonds)
- 5 Grotekerksbuurt 54 1959
- 6 Grotekerksbuurt 56 1959
- 7 Kuipershaven 41/42 1955
- 8 Voorstraat 170 1919
- 9/10 Voorstraat 173 / Nieuwbrug 1/3 1971 (schenking koopsom Prins Bernhard Cultuurfonds)
- 11 Wijnstraat 71/73 1965 (schenking koopsom Prins Bernhard Cultuurfonds)
- 12 Wijnstraat 113, 'het Zeepaert' 1996 (met steun nalatenschap mw C.M. van der Meulen-Jensma)
- 13 Wijnstraat 123/125, 'de Onbeschaamde' 1994 (overdracht gemeente Dordrecht)
- 14 Wijnstraat 124, 126 en 128 1997 (dankzij nalatenschap mw C.M. van der Meulen-Jensma)
- 15 Wijnstraat 127, 'In Beverenburch' 2006 (schenking koopsom BankGiro Loterij)
- 16 Wijnstraat 153, 'Rodenburch' 2007 (overdracht gemeente Dordrecht)

Speciaal wil ik hierbij stilstaan bij het laatst verworven pand, Rodenburch, Wijnstraat 153

De geschiedenis van het huis Rodenburch gaat terug tot de Middeleeuwen. In dit deel van de Wijnstraat, nabij de Gravenstraat, bevond zich de grafelijke herberg, waar de graven van Holland hun intrek namen wanneer zij in Dordrecht verbleven. In de 16de eeuw werd het pand samengevoegd met het rechter buurpand, waardoor het huis zijn enorme afmetingen kreeg (12 meter breed en maar liefst 37 meter diep!). De kap van het samengevoegde pand dateert uit 1545.

In 1594 kwam Rodenburch in bezit van de wijnhandelaar Casper Beck. Deze gebruikte de enorme kelders voor wijnopslag en verhuurde de bovenverdiepingen. Tot 1757 was er de Bank van Lening gevestigd. Het huis dateert in zijn huidige verschijningsvorm uit 1766. Toen werd het oude casco verbouwd tot een voornaam patriciërshuis in Rococo (Lodewijk XV)-stijl.

In 1889 gaf het echtpaar Schultz van Haegen-de Raadt opdracht tot een 'modernisering' van de kamer-en-suite op de hoofdverdieping. Enkele kostbare marmeren schouwen, plafondstukken en betimmeringen zijn daarvan bewaard gebleven. Ze zijn uitgevoerd in een eclectische neorenaissancestijl die de sfeer oproept van een 'Oud Hollands' interieur. Plafonds en deuren werden rijk beschilderd. Voorafgaand aan de restauratie werd de signatuur aangetroffen van Willem Adrianus Fabri (1853-1925), de Rotterdamse (decoratie)schilder die onder andere op Paleis Het Loo heeft gewerkt.

In 1920 kocht de Raad van Arbeid het pand. Het achterhuis werd afgebroken en vervangen door een kantoorzaal in eigentijdse vormgeving naar ontwerp van de architect Carel Tenent. Na de Raad van Arbeid was het pand jarenlang in gebruik als drukkerij van de firma Holster.

Eind 2006 heeft het pand, destijds nog met de naam Holster meegedaan aan het televisieprogramma Restauratie. Voor het winnende pand was door de BankGiroLoterij 1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor restauratie. Kijkers konden hun stem uitbrengen wie voor de prijs in aanmerking kwam. Er volgde een spannende finale: helaas is pand Holster tweede geworden.

In 2007 werd het pand in sterk verwaarloosde staat overgedragen aan Vereniging Hendrick de Keyser.

De restauratie van dit schitterende pand is momenteel in volle gang. Jarenlang heeft het interieur van dit pand er in deplorabele toestand bij gestaan.

De Vereniging Hendrick de Keyser is op zoek gegaan naar huurders voor het pand en voor een deel van het gebouw is dat inmiddels gelukt.

In de aan het huis gebouwde achterzaal uit 1919 en de keldergewelfen onder het huis, openen twee jonge enthousiaste horecaondernemers die via crowdfunding geld bij elkaar hebben kunnen brengen voor de inrichting, begin 2016 een grand café, een biologische markt, een patisserie in de achterzaal en een café in de kelder.

Achterzaal

Link naar een filmpje over de nieuwe bestemming van het pand Rodenburch:

<https://www.youtube.com/watch?v=uwV5xj5PToQ>

Filmpje over bezoek van oud medewerker van de Raad van Arbeid aan Rodenburgh

<http://van-gulik.nl/Media/Familie/film3.htm>

Filmpje over een deel van de restauratie: <https://www.youtube.com/watch?v=ynEzTXHXw6I>

Hoe kijk ik tegen de Dordtse monumenten aan?

Als inwoner van Zwijndrecht en werkzaam in Dordrecht, vaar ik vrijwel iedere dag met de waterbus van Zwijndrecht naar de Merwekade. Met plezier kijk ik naar de historische panden die langs de rivier liggen. Soms neem ik de waterbus van Zwijndrecht naar de Hooikade. Dan fiets ik het liefst via de Grotekerksbuurt en de Wijnstraat richting Noordendijk. Hier staan mooie gebouwen, merendeels gerestaureerd en vaak geschilderd in de mooie, rustige Dordtse kleuren. Af en toe ga ik via de Voorstraat naar mijn werk. Een oneindige straat met vele mooie panden. Helaas geniet ik, net als vele anderen, daar stukken minder van vanwege de enorme gevelvervuiling. Niet alleen vervuiling en verval van een aantal gevels, maar ook vervuiling door vele reclameborden en lichtbakken van de winkelpanden. Met weemoed denk ik dan terug aan Salzburg, waar ik eerder dit jaar op bezoek was. In deze stad heeft men voor het historische panden strenge regels opgesteld voor reclame-uitingen. Hoe mooi was dat! En hoe mooi zou het kunnen worden in de Voorstraat als daar ook in één stijl reclame-uitingen op de gevels kunnen komen. Het verhoogt zeker de aantrekkelijkheid van de binnenstad en zal volgens mij een extra impuls geven aan de toeristische waarde van de stad.

Winkelstraat Salzburg

En hoe mooi zou zo'n gevelschildje dan niet uitkomen, zowel die op de gemeentelijke monumenten als die van de rijksmonumenten!

Dordts gevelschildje

Gevelschildje rijksmonumenten

Wat heeft de cursus Dordtologie mij gebracht?

Zoals ik in de inleiding heb aangegeven, ontmoet ik via mijn werk bezoekers aan de Drechtsteden en als centrumstad van de regio, worden de ontvangsten in Dordrecht gehouden, veelal in het oude Stadhuis. Vol bewondering spreken de bezoekers over de schoonheid van de stad. Een schoonheid die voor velen een grote verrassing blijkt te zijn.

Ik wist tot aan het volgen van de cursus slechts hele kleine stukjes geschiedenis van Dordrecht en waagde me er ook niet aan om de gasten veel over de stad te vertellen. Nu ik de cursus Dordtologie heb gevolgd ben ik zeker van plan om de kennis die ik heb opgedaan in de cursus, te delen met onze toekomstige bezoekers. Ik ben er blij mee!

Ada te Veldhuis
Representatie Bureau Drechtsteden

Bronvermelding

- Cursusmateriaal Dordtologie
- Websites:
 - Vereniging Hendrik de Keijser
 - Gemeente Dordrecht
 - Stichting Historisch Platform Dordrecht
 - Vereniging Oud-Dordrecht
 - Wikipedia